

A BERLINI CSATA*

A győzelmi zászló kitűzése a Reichstag épületére

I.

A berlini csata a szovjet nép Nagy Honvédő Háborújának befejező, nagyszabású hadművelete volt a német-fasiszta bitorlók ellen. A szovjet haderő a német hadsereg hatalmas stratégiai csoportját zúzta szét ebben a csatában és Berlint — a fasiszta Németország fővárosát — elfoglalta.

A fasiszta Németország — Berlinnek — katonai, gazdasági és politikai centrumának elvesztése után képtelen volt a fegyveres ellenállást folytatni. A német fővezérség képviselői,

1945 május 8-án, aláírták a teljes és feltétel nélküli kapitulációról szóló okmányt.

A szovjet nép Fegyveres Erői, a nagy Sztálin vezetése alatt, fényes győzelmet arattak a fasiszta Németország és szövetségesei felett. A győzelem vörös zászlója, melyet a szovjet csapatok a Reichstag épületére kitűztek, nehéz és véres harcok diadalmas befejezésének volt a szimbóluma, melyeket a szovjet nép és Fegyveres Erői szocialista Hazájuk szabadságáért, becsületéért és függetlenségéért, valamint Európa népeinek a fasizmus igája alól való felszabadításáért vívtak.

A berlini csatában aratott fényes győzelmet a Szovjet Hadsereg összes megelőző támadó hadműveletei, közvetlenül pedig azok a hadműveletek készítették elő, melyeket 1945 telén hajtottak végre.

* Részletek a „Roham Berlin ellen” c. szovjet kiadásban megjelent munkából. E mű kibontakozása már a nagy győzelem utáni első napokban megkezdődött. Szerzői: egyszerű harcosok, tiszthelyettesek, tisztek és tábornokok. Arról írtak, hogy mit láttak, érezték és éltek át Berlin megrohamozásánál.

A szovjet haderők 1945 telén Lengyelországban, Kelet-Poroszországban, Pomerániában és Sziléziában az ellenség rendkívül erős csoportjait zúzták szét. Így jelentek meg Berlin közvetlen közelében. A fasiszta Németország ezekben a hadműveletekben újra és újra a legnehezebb, sőt pótolhatatlan veszteségeket szenvedett, hadi-gazdasági alapja pedig még jobban összezsugorodott. Így a fasiszta Németország már a végső bukás előtt állott, összeomlásának napját azonban görcsösen igyekezett minél jobban elhalasztani.

A győzedelmes szovjet csapatok az utolsó, befejező harchoz készültek, hogy a Legfelső Főparancsnok, Sztálin elvtárs történelmi parancsát teljesítsék: — „saját barlangjában küzdjék le a fasiszta fenevadat és kitűzzék Berlin felett a Győzelem zászlóját!”

Az Amerikai Egyesült Államok és Nagybritannia csapatai a Szovjet Hadsereg sikerei és német csapatoknak szovjet-német arcvonalra való nagyarányú átcsoportosítása következtében voltak képesek előnyömulásukat megújítani. Az angol-amerikai csapatok nem ütköztek szervezett német ellenállásba, átléphettek a Siegfried-vonalat, átkeltek a Rajnán és keletre, Németország központi területei felé hatoltak előre.

A háborúnak ezen befejező szakában a nyugat-európai fronton a fasiszta Németországnak nem volt jelentős fegyveres ereje. A német hadosztályok, a haditechnikai eszközök és légierő túlnyomó többsége a szovjet-német fronton volt összpontosítva.

A németek a szovjet csapatok új csapását a berlini irányban akarták kivédeni. Erőik és eszközeik maximumát Berlin szívós védelmére vonták össze és mind a város, mind megközelítési vonalainak szilárd tartására készültek fel.

A német hadvezetés, mely a birodalmi főváros és Németország központi területei birtokáért elkeseredett harcra készült, ezzel a háborút is a lehető legjobban akarta elhúzni, mivel számításba vette az antihitlerista koalíció felbomlásának lehetőségét is.

A fasiszta vezetők és a német rabló-imperializmus irányítói azt akarták, hogy a Szovjetunió, valamint Anglia és USA között szakadást idézzenek elő. Azt a jelszót adták ki, hogy: „Inkább az amerikaiaknak átadni Berlint, mint az oroszokat beengedni.” Fogságba esett katonák vallották: „A tisztiek nyíltan hangoztatják, hogy minden erőfeszítést meg fognak tenni, nehogy Berlint az oroszok foglalják el; ha már át kell adni a várost, akkor csak az amerikaiaknak”, „a szovjet csapatok ellen kell makacsul verekedni, hogy az amerikaiak előbb jussanak Berlinbe”.

Ilyen célzatúak voltak azok a német kísérletek is, hogy az angol-amerikai parancsnoksággal már a Berlinért vívott csata folyamán külön tárgyalásokat folytassanak. Nyilván ugyanilyen provokatív jellegű volt Hitler személyes parancsa is, amely a 12. német hadsereget a berlini csata folyamán az Elbától, hol az amerikai csapatok ellen működött, elvonta és a szovjet erők ellen irányította. Ezt a parancsot a német

újságokban is közhírré tették és rádió is továbbították.

A hitleristák mesterkedései azonban eredménytelenek maradtak, mivel a Szovjet Főparancsnokság már kezdettől fogva világosan felismerte és felfedte galád terveiket.

A németek — alighogy a szovjet csapatok 1945. januárjában áttörték a Visztula-menti védelmi állásokat — sietve hozzáláttak a németországi belső területek védelmi szakaszainak kiépítéséhez. Különösen februárban fejlődtek jelentősen a védelmi munkálatok, amikor a szovjet csapatok az Oderát és a Neissét érték. Akkor — a közvetlen veszélyeztetés hatása alatt — létesítették Németország központi területeinek és a fasiszta Németország fővárosának, Berlinnek védőrendszerét.

Teljes mértékben kihasználva a védelemre kedvező terepet, műszakilag rendkívül erős és mélyen tagozott védelmi rendszert építettek ki. Az összes védőövek rendszerint folyók, csatornák, tavak, uralgó hegyhátak és nagy erdőségek mentén létesültek. Ezeket a természetes akadályokat még a legkülönbözőbb műszaki erősítési elemekkel is megerősítették.

A legtöbb nagyobb lakóhely, település, különálló épületsorozat, erős ellenállási góc és támpont elkeseredett védelemre adott lehetőséget az ellenségnek. Ezek alkották a védőövek és támpontok magvát.

A berlini hadművelet kezdetén az Odera-Neisse védelmi rendszer, Berlin megerősített területével együtt, 100 kilométer mélységet is elért. Minden fontosabb irányban nagy erőket vontak össze és összpontosították a német hadvezetőség tartalékainak legnagyobb részét is.

Ennek ellenére a berlini szovjet hadműveletek terve, melyeket Sztálin elvtárs utasítására és irányításával dolgoztak ki, éppen lendületével és

céltudatosságával volt meglepő és bámulatba ejtő.

A Szovjet Főparancsnokság természetesen számolt azzal, hogy elkeseredett harcokra kerül sor. Ezért hatalmas harcerő és hadianyag összpontosítását készítették elő, amelyek a hadműveleti terv megvalósítását teljes mértékben biztosították. A szovjet csapatok a döntő csapások irányában mind harcerőben, mind technikai felkészültségben túlsúlyban voltak az ellenséggel szemben.

A szovjet hadvezetés kezdettől fogva nagy figyelmet fordított az Odera nyugati partján lévő hídfők kiszélesítésére és megfelelő berendezésére, mert a Berlin elleni csapást innen tervezte.

Az Odera nyugati partján lévő hídfők birtokbavételéért és kiszélesítéséért vívott harc még 1945 február és március folyamán, nagyon nehéz feltételek mellett zajlott le. Német ellentámadások, nagy páncélos csoportok bevetésével és a légierő összpontosított támogatásával, szüntelenül

kövétték egymást. De azok a kísérletek, hogy a szovjet csapatokat az Odera nyugati partjáról visszavessék, eredménytelenek maradtak: a szovjet erők nemcsak az ellenség összes elmentadásait verték sikeresen vissza, hanem a berlini hadművelet kezdetéig még jelentősen ki is szélesítették hídfőiket.

1945 április 16-án megkezdődött a döntő támadás Berlin irányába. Nehéz és elkeseredett harcokban tört meg az ellenség ellenállása, egész védelmi rendszerén át a szovjet csapatok bekerítették Berlint.

A Berlinben körülzárt német csoport megközelítőleg 200.000 embert, körülbelül 3000 löveget és aknavetőt, valamint körülbelül 250 harcokocsit és rohamlöveget tett ki.

A németeknek egy másik, Frankfurt-Guben-i csoportja, melyet a Berlintől délkeletre lévő erdőkben zártak körül, szintén közel 200.000 emberből, több mint 2000 lövegből, aknavetőből és több mint 300 harcokocsiból állt.

Április 26-án kezdték meg a szovjet csapatok a hadművelet utolsó szakaszát: — a németek mindkét körülzárt csoportjának szétverését és felszámolását.

Teljes kudarccal végződtek a Frankfurt—Guben-i csoport összes kísérletei, hogy a bekerítésből nyugat felé kitörjenek. Ugyancsak hiábavalónak bizonyult a német hadvezetés szándéka, hogy ezt a csoportot a 12. hadsereg erőinek nyugati irányból vezetett csapásával felszabadítsa, mert ezeket az erőket Berlintől délkeletre, az erdőségekben május 1-ig véglegesen felszámolták.

Magát a Berlin városában folyó harcot rendkívüli erőfeszítés és elkeseredettség jellemezte. A németek a halálraitéltek kétségbeesésével verekedtek, minthogy visszavonulásuk bármilyen irányban lehetetlen volt.

Berlin közvetlen megrohamozása már április 21-én kezdődött.

A német véderőfőparancsnokság a fővárost minden áron tartani akarta. Tudta, hogy Berlin eleste a fasiszta rendszer teljes összeomlását jelenti. „Nem feltétlenül szükséges — mondta a berlini védelem parancsnokságának parancsa —, hogy mindenki, aki a birodalom fővárosának védelmében közreműködik, a harcokban képzett legyen. Sokkal fontosabb, hogy mindenki... tudja, hogy a Berlinért vívott harc a háború sorsát dönti el”.

Berlin védelmi előkészületei már 1945 januárjában megkezdődtek, közvetlenül azután, hogy a szovjet csapatok a Visztula-menti német védelmet szétzúzták. A megerősített terület zárt védőkörletek egész sorából és magából a városból állt. A védelmi munkálatok állandó irányítására létesítették a berlini védelem különleges parancsnokságát. A munkálatokra Berlin egész munkaképes lakosságát mozgósították, belekapcsolva a Volkssturm zászlóaljait és hadifoglyokat is. Naponta majdnem 100.000 ember dolgozott.

A fővárost védőkörzetekre osztották. A csapatokon kívül minden egyes körzet védelmére még különleges védőrséget is állítottak fel. A védőkörzetek parancsnokságával a fasiszta rendszer egy-egy hűségese hívták meg.

A védőkörzeteken belül a védelmet támpontok és ellenállási fészkek kiépítésének elve alapján szervezték meg. Ezek tűzzel és a harcierők összefüggésével kapcsolódtak egymáshoz, melyeket akadályok és műszaki megerősítések rendszere a város környékén meg az utcákban és tereken egészítették még ki. A védelmi rendszer annál zártabb volt, minél közelebb esett a központhoz. A központi területeken már egészen sűrű volt a védelem. A bombázás által

szétrombolt épületeket is felhasználták a védelem céljaira. Az utcákat és mellékutkákat kiépített barrikádokkal zárták el, melyeket csak a legnagyobb ürméretű tüzérség tüzével lehetett megsemmisíteni.

Az ellenség a városon keresztül folyó csatornákat is a lehető legnagyobb mértékben igyekezett kihasználni. A berlini harc még azáltal is bonyolódott, hogy nem csak a felszínen, hanem a föld alatt is folytatódott. A németek a város különböző földalatti berendezéseinek nagy hálózatát — a csatorna-rendszert — a pincéket, a különleges földalatti óvóhelyeket, valamint a Metró vonalait és állomásait is berendezték a harc céljaira.

A védő csapatok egész csoportosítása egy kb. 325 négyzetkilométernél nem nagyobb területre volt összehúzóva. Az arcvonal általános kiterjedése a bekerítő gyűrű külső szegélyén 100 kilométert közelített meg.

A támadás koncentrikusan fejlődött. Egyidőben, minden oldalról hatalmas csapatokat fejtettek ki.

A német vezetés azzal számolt, hogy szívós és hosszadalmas harcokkal, minden egyes háztömböt, minden utcát, minden házat, a házakban pedig minden emeletet és minden lakást külön védve és kihasználva a földalatti berendezéseket is — sikerülni fog a szovjet csapatokat felmorzsolni. Ez kudarcot vallott.

A szovjet csapatok — győzelmes előretörésekkel — nemcsak egyes házakat, hanem egész kerületeket egyszerre foglaltak el. Bár egyes utcákat különös szívóssággal védtek torlaszokat emeltek, aknamezőket telepítettek és azokat állandó tüzérségi és géppuskatűz alatt tartották, mind ez hiábavalónak bizonyult, mert a szovjet csapatok bekerítő mozdulatokkal ezeken a helyeken nem az utcákon nyomultak előre, hanem az udvarokon és a pincékben, háztól-házig, réseket ütve a falakon.

Igy a német hadvezetés terve, hogy a városban hosszan elhúzódó harcokat kényszeríthet ki, reménytelenül összeomlott. A szovjet csapatok például, április 27-én több mint 600 háztömböt tisztítottak meg az ellenségtől. Ugyanaznap — április 27-én — már Berlin központi területén léptek harcba.

Április 28-án, késő este a Berlint védő német csoport helyzete teljesen reménytelenné vált. Veidling tábornok, Berlin védelmének parancsnoka jelentette Hitlernek, hogy a berlini helyőrség maradványaival meg kell kísérelni a nyugat felé való kitörést. Hitler azonban visszautasította ezt és megparancsolta az esztelen harc folytatását.

Április 29-én és 30-án a központi védőkörzet és a Reichstag birtokáért alakult ki elkeseredett küzdelem. Ide irányult a szovjet csapatok csapásainak éle.

A Reichstag elleni közvetlen roham április 30-án kezdődött. 14 óra 25 perckor már megjelent a Reichstag-épületen a Győzelem vörös zászlója, bár a harc az épület belsejében még május 1-én reggelig, egyes helyeken május 2-ig tartott.

Az április 30-iki harcok eredményeként a szétvert német erők helyzete teljesen kilátástalanná vált, mert négy, egymástól elkülönített csoportra voltak szétszakítva.

A fasiszta vezetők fejüket vesztették. Április 30-án, a nap második felében maga Hitler is eltűnt. Hírek terjedtek el öngyilkosságáról. Sürgősen új „kormányt” alakítottak, mely igyekezett időt nyerni, tárgyalásokat kezdve a fegyverszünetről. A Szovjet Főparancsnokság azonban, Sztálin elvtárs parancsára, visszautasította a fegyverszüneti tárgyalásokat és a németek azonnali és feltétel nélküli kapitulációját követelte.

A szovjet csapatok május 1-én 18 óra 30 perckor, végső megsemmisítő tűzcsapást mértek az ellenségre. A németek elfogadták a feltétel nélküli megadást. Berlin helyőrsége május 2-án reggel lerakta a fegyvert és megkezdődött a foglyok összegyűjtése.

A berlini csata a szovjet csapatok fényes győzelmével végződött. Mint tükörből sugárzik belőle a Szovjet Hadsereg egész ereje. A szovjet katonák, tisztok és tábornokok a világ legnagyobb és legtapasztaltabb harcosainak bizonyultak ebben a gigantikus csatában. A Berlin elleni roham az egész világnak bebizonyította a Szovjet Hadsereg mindent felülmúló erejét, melyet a nagy Sztálin teremtet meg, nevelt és irányított.

A berlini csata emlékiratának minden sora, melyeket ebben a könyvben összegyűjtöttek, erről tanuskodnak.

II.

Részletek a berlini harcokból

(A résztvevők feldolgozásában)

AZ ALEXANDERPLATZÉRT VIVOTT HARCOK

1. Harc egy útkereszteződésért

Behatoltunk Berlin központi térségébe, — az Alexanderplatzig. A németek két nagy utca kereszteződésénél megerősítették állásaikat. Még egy nagy torlással is körülvették, mely elzárta harcocsijaink és gyalogságunk útját. Az ellenség tűzfészeki nem voltak láthatók, de az volt az érzésünk, hogy valahol a pincék mélyében, szétvert ablakokban, valamint a szomszédos házak tetőin és padlásain rejtőznek.

Es valóban, alighogy gyalogságunk a széles utcán feltűnt, a torlasz és a csatlakozó házak hirtelen megélénkültek. A géppuskák és géppisztolyok sorozatai minden irányból felhangzottak, aknák és fausztránátok dörrentek. Pillanatok alatt az egész utcát füst és mészporfelhők borították el.

Jasin főhadnagy, a gárdaüteg parancsnoka, ekkor azt a parancsot kapja, hogy az

ellenség tűzfészekait számolja fel és biztosítsa a gyalogság további előrehaladását. Magához szólítja a lövegvezetőket, Goncsarenko és Zükín törzsőrmestereket. Mindketten tapasztalt harcosok, résztvettek a sztalingrádi utcai harcokban: már az első szóra megértik a parancsnokukat. Kis ideig hallgatva figyelik az elcsendesedett torlaszt és az utcát; gondolkoznak.

— Engedje meg főhadnagy elvtárs, hogy valamit jelentsek! — mondja végül Goncsarenko. — A fasisztákat innen nem érjük el, állást kell változtatnunk... Amíg azonban világos van, meg fogják akadályozni, hogy a lövegeket elmozdítsuk. Megengedi, hogy a sötétség beálltával kezdjük?

— Az egész éjszaka rendelkezésekre áll, reggel azonban a gyalogságnak át kell hatolnia. Megértettétek?

— Megértettük főhadnagy elvtárs! A gyalogság reggel át fog hatolni...

Lipcsevszkij felderítő éjjélkor adatokat hozott az ellenség tűzfészekének elhelyezé-

séről és közölte, hogy megfelelő tüzelőállást talált. Az ágyúkat lekapcsolták a vontatókról és a kezelők óvatosan a felderítő után töltött. Körülbelül húsz percig tartott az út, amikor Lipcevszkij jelt adott a megállásra.

— Itt! — mondta csendesen. — Jó hely, két irányba lehet löni...

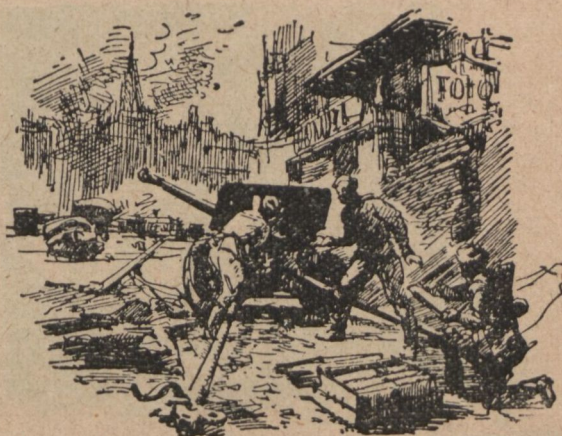
Zajtalanul hozzákezdtek a tüzelőállás be rendezéséhez. Már jóval hajnal előtt kész volt minden. A kezelők elfoglalták helyüket. Egyszerre balról felcsattant egy géppisztoly rövid sorozata. A lövedékek Goncsarenko lövegének pajzsán pattogtak. A németek, a visszacsapódás után ítélve, egy ötemeletes házból lőttek, mely kétszáz méterre fektült előttünk; ugyanonnan megszólalt egy második hosszabb sorozat is. Nyomjelző lövedékkel lőtték.

— Jelentkezik a szemét, — káromkodott Goncsarenko.

És valóban, ugyanarról az oldalról egy nehéz, nagyűrméretű géppuska szólalt meg. Lövedékei a lövegtől két méterre az úttesten pattogtak. A felderítő iskolázott szeme már megállapította az ellenséges géppuska helyét. Még két sorozat és máris véglegesen rögzítette: a géppuska a jobboldali sarokház második emeletének ablakából tüzel. A hajnali szürkületben még a torkolat-tüze is látható volt. Goncsarenko rövid parancsára, egymásután három lövés dördült el. A sarokházat füst borítja, téglák és ablakkeretek repülnek szerte, s az ellenséges tűzfészek elhallgat. Még várnak egy kis ideig, de a géppuska nem ad többé életjelet...

Az egyikkel végeztünk! — mondja elégedetten Goncsarenko. — De most mutasd, hol a párja! — mondja a felderítőnek.

Lipcevszkij rámutat, Goncsarenko megadja a vezényszót és az ágyú megnyitja tűzét az új célra. Zúkin törzsőrmester második lövege ezalatt hallgat: a németek még nem fedezték fel és tartalékban, alkalmasabb pillanatokra várakozik. Gyors egymásutánban még két ellenséges tűzfészeket semmisítenek meg. A németek azonban óvakodnak tűzrendszerüket időelőtt elárulni, vagy talán takarékoskodnak lőszerükkel, — csak nagyon ritkán felelnek. Közben egészen világos lett. Nemsokkal ezután feltűntek mögöttünk harckocsijaink és rohamlövegeink. A kezelők a tűz megnyitására készülnek. A figyelők és felderítők az útke szeszteződésre szegezik tekintetüket, hogy a tűzfészeket észrevehessék, mihelyt az ellenség megnyitja tűzét. A németek azonban hallgatnak. Az egyik harckocsi, mely menetközben tüzel a barrikádra, gyorsan

halad előre. Már túlhaladt ágyúinkon és a kereszteződéshez közeledik, amikor hirtelen feléled az ellenség néhány tűzfészke. Balról egy másik, nagyméretű géppuska szólal meg. Ugyanannak a háznak a padlásáról fausztránátok repülnek. Amint eldördültek a gránátok robbanásai, megszólaltak a golyószórók. A harckocsi fekete füst- és porfelhőkben hirtelen eltűnt...

Jasin főhadnagy gyorsan elosztotta a felfertett célokat és mihelyt meggyőződött, hogy a kezelők beirányozták az ágyúkat, kiadta parancsát:

— Első és második löveg a megadott célokra... gyorstűz!

Az ágyúk egyszerre dördültek el. A barrikádot és a mellette lévő házakat füstfelhő takarta el. Téglák, fadarabok, vakolat repültek a levegőbe. Egyszerre két helyen is láthatóvá vált a ház sarka és a feltörő lángnyelvek.

Az ágyúk tovább tüzeltek. Újabb és újabb ellenséges tűzfészek jelennek meg. Felderítő harckocsink, hernyóláncaival csörmpölve, visszafelé elhalad kezelőink mellett. Sértetlenül maradt. Visszatérése feletti örömeiben a mi két rohamlövegünk is tüzet nyitott...

Goncsarenko és Zúkin ágyúi ötven percen keresztül szüntelenül tüzeltek. Fűtyölnek az ellenséges golyók, robbannak a fausztránátok, de senki, még a sebesültek sem hagyják el helyüket. Az ellenséges tűzfészek egymásután elhallgatnak. Lángolva ég a tűzéreink által felgyújtott sarokház. Két harckocsi, rohamozó gyalogságtól és rohamlövegektől kísérve, elhalad a kormos tűzerek mellett és áthaladva az ellenséges barrikádon, rohamot indít az égő ház ellen. A tűzerek beszüntetik működésüket.

A lövegek mögött, a falhoz lapulva, áll Lipcevszkij felderítő és mellette egy jól megtermett német.

— Honnan kotortad ezt elő? — kérdezi Dolgobridorov irányzó, aki zubbonya ujjával törli arcát.

— A pincében ült és éppen önt vette célba géppisztolyával, amikor én hátulról megközelítettem, fejbe vágtam és ide hoztam, — mondja Lipcevszkij.

A. Bandrovszkij gárda-szakaszvezető

2. Egy néma ház

Zászlóaljparancsnokunk, Novochatko százados, az egyik Alexanderplatza torkoló utcában magához hívta Szereda főhadnagyot, a felderítő szakasz parancsnokát.

— Fel kell deríteni ezt a néma házat! — mondta.

A ház a zászlóalj támadásának útvonalaán feküdt. Nem lőtt belőle senkisé, de a parancsnoknak az volt a benyomása, hogy németek rejtőznek benne, hogy amint túlhaladtunk rajta, hátunkba csaphassanak.

A főhadnagy, miután a felderítőket néhány perc alatt tájékoztatta a feladatról, a szakaszt rejtve ahhoz az utcához vezette, melyen az ellenség tüzeben át kellett szaladniuk, hogy a gyanús házat megközelítsék.

Tíz ember indult el felderítésre, közöttük én is. Saposnikov szakaszvezető indult elsőnek. Egy ugrással átrohant az utcán és egy falhasadékban tűnt el. A németek által megnyitott erős tüzre való tekintet nélkül, az összes felderítők átrohantak Saposnikov után. Alig hogy az első emelet átkutatásához hozzáfektünk, erős robbanás és omlás zaja hallatszott hátulról. A szakaszvezető, anélkül, hogy a kutatást félbeszakítottuk volna, két harcost küldött ki meg-

állapítani, hogy mi történt. Ezek gyorsan visszatértek és jelentették, hogy egy lövedékbecsapódás nyomán a fal omlott össze, amely most elzárja a ház kijáratát. Nem állt meg senki sem és a szakasz két csoportra osztva folytatta a ház átkutatását. A sarokszobában egy fausztránátost csiptek el. Egy csomó akna feküdt körülötte. Bevallotta, hogy a második emeleten csapdát állítottak. Valóban, alig hogy oda érkeztünk, két kézigránát gurult le a lépcsőn. Akinin szakaszvezető nyugodtan félrelépte és anélkül, hogy kárt okoztak volna, felrobbantak.

A lépcsőnél védelemre készültünk. A felderített csapdáról sürgősen jelentést kellett küldeni a zászlóaljparancsnoknak, a kijárat azonban be volt omolva. Megkíséreltük, hogy egy vaskapun átjussunk a mellékutcába. Igaz, a kapu be volt zárva és a németek tüze alatt állt, más kiút azonban nem volt.

A jelentést Deszjatkin harcosnak kellett továbbítani. Egy hosszú zsinórt, két kézi- és egy páncéltörőgránátot vitt magával és az ajtóhoz küszört. Szueskov harcos is segítette neki. A gránátot az ajtón lógó lakatra erősítették, a zsinórt a gyűrűjére kötötték és visszafordultak. Egy perc alatt eldőrdült a robbanás és az ajtó nyitva volt. Deszjatkin odakúszott, egy ugrással átszökött az utcán és eltűnt egy ház romjai között.

A németek többször megkísérelték, hogy kiverjenek bennünket a házból, de mi géppisztolytűzzel visszautasítottuk őket. Később Deszjatkin visszatért a zászlóaljparancsnoktól és jelentette, hogy egy lövész alosztály fog rohamot indítani a ház ellen, a felderítők pedig új feladatot kaptak.

V. Szorokin gárdaőrmeister.

3. Az Alexanderplatzon

A szovjet gyalogság, április 28-án, az Alexanderplatz déli részét szívós harcok árán elfoglalta. A rendőrfőnökség székháza is elesett. A németek a tér északi részén folytatták az ellenállást. A metroban és hozzá csatlakozó házakban megerősítették az állásaikat és tűz alatt tartva a teret, meg akarták gátolni a szovjet egységek előretörését az Alexander pályaudvarhoz. A Metro állomása lett a támpontjuk. Az állomás alatti földalatti helyiségekben erős tűzfészekkel, nagy ellenséges csoportok rejtőztek.

Április 29-én azt a parancsot kaptam, hogy lövegeim tüzével készítsem elő a támpont megrohamozását. Az ellenséges

tűzhatás folytán csak közvetlen irányzás-sal lehetett löni. A feladat végrehajtásával Kuzmov gárdatörzsőrmester, lövegparancsnokot és beosztott kezelőit bíztam meg. Még mielőtt a tarackot állásba vitték volna, — mint rendesen, — most is megszerveztem, saját fegyveremmel, a készülő harcselekmény tűzoltalmát. A fennmaradó kezelőket a tarack közelében fedett helyekre irányítottam. Minden harcosnak kiutaltam célként egy-egy ellenséges tűzfészket, mely lövegünket fenyegette.

Ekkor jelet adtam, erős géppuska és géppisztoly tüzet nyitottunk. Kuzmov törzsőrmester kezelői, ennek oltalma alatt, kigurították a löveget és megnyitották a tüzet.

Kuzmov tarackja másfél órán keresztül szüntelenül tüzelt. A cső és a többi alkatrészek annyira áttűzesedtek, hogy égették a kezelők kezeit. A harcosokról ömlött a verejték. A löszerekek alig győzték a lövedékek szállítását.

Előre megállapított időpontban motorzaj hallatszott mögöttünk. A tűzerek a lehetőség határáig fokozták tüzüket. Jobbról más lövegek is megszólaltak. Harckocsijaink, rajtuk géppisztolyosok megjelentek a romok mögött. Gyorsan átszökellek az utcán, s menetközben tüzelve a tér felé törtek előre. Alig jutottak azonban a távolság feléig, mikor a házromokból és a Metro felől, a németek új állásokból tüzelve valóságos tűzorkánt zúdítottak rájuk. A teret percek alatt sűrű füstfelhő lepte el. Az egyik harckocsi egy közvetlen lövéssel szétrombolt égő gépet vontatott. A tűzerek az újonnan felfedezett ellenséges tűzfészkekre még erőteljesebben folytatták tüzüket.

Padunov, gárdafőhadnagy.

nélkül dördülnek el a bátor lövegkezelők lövései. Téglatömegek, kicsavart gerendák és föld repülnek a levegőben, amelyek maguk alá temetik a németeket...

Még egy perc és a földhöz lapult gyalogság rohamra indul. A harcosok teljes lendülettel törnek előre. Már túl vannak a veszélyes szakaszon. A kapuba és az ablakokba kézigránátok repülnek. Még egy pillanat és az épületben vannak...

A folyosókon és a lépcsőkön közelharc kezdődik.

Az ellenség ellenállása a szomszéd-szakaszon, a börtön központi épületénél még elkeseredettebb. Ez a masszív épületrész nagyon megkönnyítette a rendőrség egész épületének védelmét, mert lehetővé tette, hogy onnan az Alexanderplatz felől vezető minden megközelítési vonalat tűz alatt tartsanak.

Ebben a pillanatban érkezett tűzérosztályunkhoz Orjabinszkij gárdafőhadnagy, az ezredparancsnok helyettese. Feladatunkat megadva, velem, Rjabokon pártmegbízottal és Morozov komszomolccal az ütegekhez indult.

A párt tagjaival és a tagjelöltekkel való megbeszélés után az üteg kommunista parancsnoka, Dergunov gárdafőhadnagy merész elhatározásra jutott. Magával vive a felderítőosztag parancsnokát, Popov kommunistát, valamint két harcost, átvonultak a börtönépület ablakaival szemben lévő házhoz. Ott egy csoport német fausztránátos volt még befészkelve. A merész legények kézitusában megsemmisítették a németeket. Dergunov megsebesült, de ez sem tartja vissza. A bátor tiszt harcosaival együtt

4. Roham a rendőrfőnökség székháza ellen

Alig hogy Ilszakov gárdafőhadnagy századai rohamra indultak a rendőrfőnökség épülete ellen, összpontosított tüzet nyitottak rájuk. Valóságos ólom- és acélzápor hullott. Ugy látszott, hogy a roham, alig hogy megkezdődött, megrekedt. Ebben a kritikus pillanatban hadosztályunk egyik tarackja jelent meg az úttesten, hogy zászlóaljunkat támogassa. A löveg parancsnoka, Ljogkich kommunista, gárdafőhadnagy volt. Tekintet nélkül a fenyegető veszedelmre, a kezelők a löveget nyílt állásba vitték és közvetlen irányzással gyorstüzet nyitottak a rendőrség épületére. Egyidejűleg a géppuskák is működésbe kezdtek. A fasiszták tüze azonnal meggyengült. Egymás után, szünet

1945 június 24. győzelmi parádé a moszkvai Vörös-téren

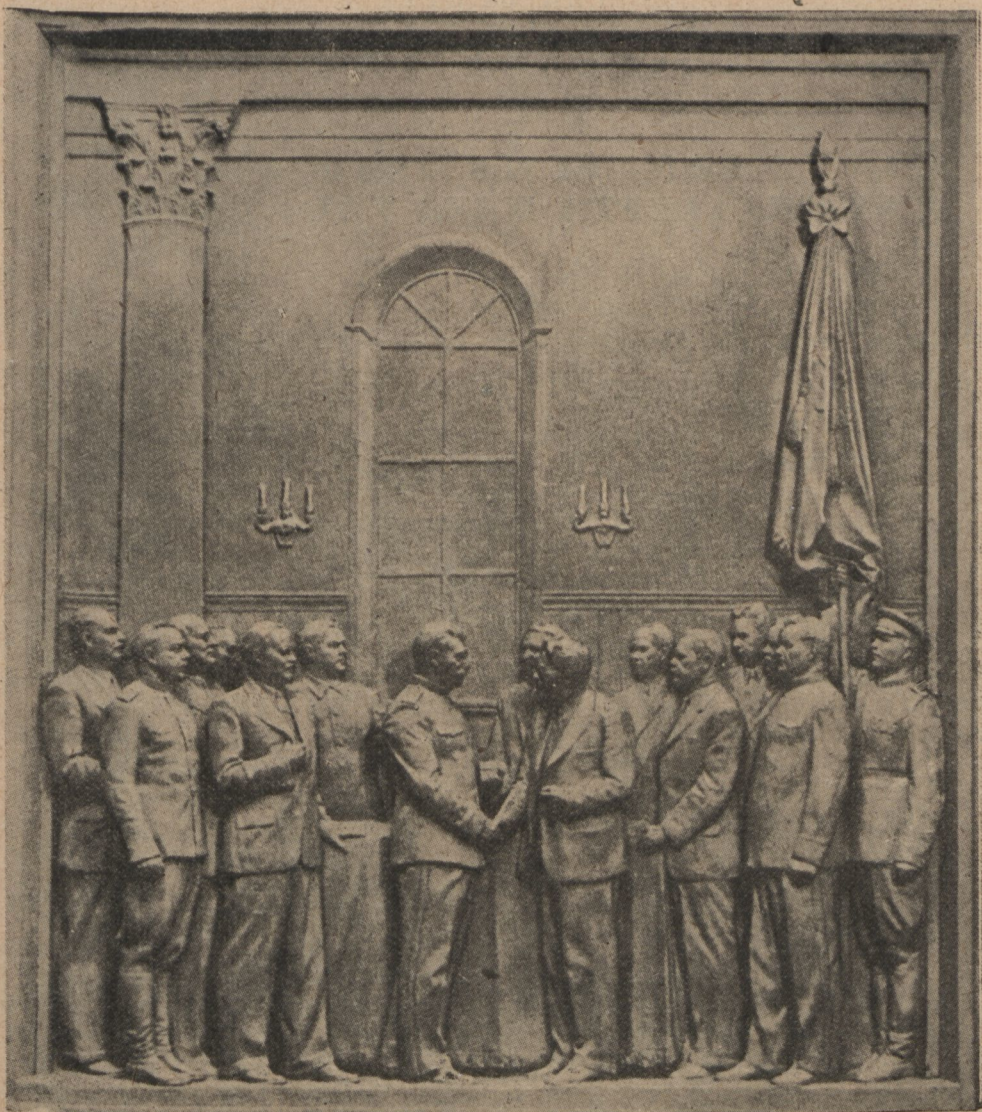
felverekszi magát a harmadik emeletre és az ablakból tüzet nyit a börtönben lévő tűzfészkekre.

Ezt kihasználva, Ljogkich gárdaőrmester kezelői a már előzőleg készenlétbe helyezett tarackot kigurítják az utcára és gyors

tüzet nyitnak a börtön épületére. Néhány perc alatt az ellenséges tűzfészkek, melyek az előretörést feltartották megsemmisülnek, a gyalogság rohamra lendül és behatol az épületbe.

Sztratulot gárdaőrnagy.

1945

SZTÁLIN GENERALISSZIMUSZNAK ÁTADJÁK A GYŐZELMI KITÜNTETÉST

(A relief alkotója az N. Tomszkij vezetése alatt működő művészecsoport.)